

Szociális informatika, társadalmi informatika

A 2005. év ősze immár a második alkalom volt, hogy a szociális informatikai műhelykonferenciát az információs társadalom szakmai napok keretében rendeztük meg. Minden bizonnyal nem véletlen, hogy az információs társadalommal foglalkozó szakmai napok rendezvénysorozata „megtalálta” a szociális szakmákat, és viszont, a szociális szakterület – mint ez a konferencia is bizonyítja – lelkesen fogadta az együttműködést.

A segítő szakmák és az információs technológiák közeledésének jeleit láthatjuk az Informatikai és Hírközlési Minisztérium által meghirdetett esélyegyenlőségi tárgyú pályázatokban, valamint az IT-mentorhálózat fejlődésében is. (Ennek nyomán a szociális szakmák között lassan társprofesszióként üdvözölhetjük az IT-mentori szakmát.)

Az Európai Unió 2005 júniusában megjelent *i2010 – Az európai információs társadalom a növekedésért és foglalkoztatásért* című stratégiai keretterve is hivatkozik arra a tényre, hogy az EU GDP-növekedésének negyede és a termelékenység növekedésének 40%-a az információs és kommunikációs technológiáknak (IKT) tulajdonítható. A fejlődés meghatározó mozgatóerejéről van szó, amiből két megfontolandó következtetés adódik: az új technológiák egyrészt új társadalmi különbségeket hozhatnak létre, másrészt e nagy fejlődési lendület meghatározóan mélyítheti a meglévő különbségeket is.

Az *i2010* a lisszaboni célokkal összhangban az európai információtársadalompolitika három fő prioritása között emeli ki a befogadó információs társadalom megteremtését. E területen komoly teendői vannak és lesznek az államnak. Erre utal az *i2010* azal is, hogy a társadalmi befogadás kérdését szoros összefüggésben kezeli a közszolgáltatások minőségével. A II. Nemzeti Fejlesztési Terv kereteiben tervezett ágazati fejlesztéseinknek igen fontos eleme az ágazati közszolgáltatások fejlesztése, illetve – ahol lehet – integrációja egyéb humán ágazatok, főleg a foglalkoztatásügy szolgáltató rendszereivel.

Az információs technológiák alkalmazása az ágazati fejlesztési lehetőségeket jelentő számunkra. Az információs társadalmi technikák alkalmazásának *feltétele* a szociális terület folyamatainak pontos megfogalmazása, leírása, pontos(abb)an megragadhatóvá tétele. Ezek ugyanakkor az információs fejlesztések *hozádekái* is. Az informatizálás nyomán pontosabban definiált folyamatok, a megbízhatóbb adatok és a jobban számon kérhető szolgáltatások a megalapozott tervezést, a szolgáltatások egyenletes, magas színvonalát, a hatékonyságot segítik elő, vagyis a társadalmi különbségek mérsékléséhez járulnak hozzá.

Az információs technológiák alkalmazása a segítő szolgáltatásokban, a helyi társadalmak közösségi funkcióiban a társadalmi integráció, az emberi, közösségi kapcsolatformák új lehetőségeit teremtheti meg. Napjainkban a technológiai újdonságok messze alkalmazásuk lehetőségeinek fejlődése előtt járnak. A rendelkezésünkre bocsátott új

eszközök társadalmi, közösségi hasznosíthatóságának feltárásán legalább olyan komoly erőbefektetéssel kellene munkálkodnunk, mint amilyet a technológiai fejlesztések esetében a piac mozgósít.

A társadalomtudományoknak, a szociálpolitikának és a szociális szakembereknek komoly kihívást jelent az, hogy a tudományban, a jóléti rendszerek tervezésében és működtetésében, a segítő szakmákban megkíséreljenek lépést tartani a technológiai lehetőségek gyarapodásával járó társadalmi változásokkal. Ami a szociális szakmákat, a szociálpolitikát, a segítő szakmákat illeti, még annyival nehezebb a dolgunk a társadalomtudományok művelőinek gondjainál, hogy azok „alkalmazásaiban” már nem elég látni a változásokat, azokra reagálni képes jóléti rendszereket is tudnunk kell kialakítani. A feladat annál is nyugtalanítóbb, mert ezúttal úgy tűnik, a technológia fejlődése a társadalmi összetartozás erősítését is jelentheti. Rajtunk áll, képesek vagyunk-e a társadalomról való ismereteink, szociálpolitikai és szociális szakmai tudásunk fejlesztése révén lépést tartani a technológiai fejlődéssel – azaz tudunk-e a technológiai fejlődést a maguk javára fordítani képes társadalmi rendszereket létrehozni és működtetni.

Göncz Kinga

ifjúsági, családjügyi, szociális és esélyegyenlőségi miniszter

2006. január